

miljøpartiet
de grønne

oslo

OSLOPROGRAM 2015-2019

1. TENK NYTT – STEM GRØNT!.....	1
Våre kjernesaker 2015-2019.....	1
2. VÅRE VISJONER FOR OSLO	2
En nullutslippsby	2
En mangfoldig storby	2
En aktiv samferdselspolitikk.....	3
3. EN SAMFERDSELSPOLITIKK SOM PRIORITERER.....	4
Færre biler	4
Ta gatene tilbake!	5
En helhjertet sykkelsatsning	6
Et bedre t-banetilbud	7
Fra trikk til bybane	7
Lokaltog og gods.....	8
Fremtiden er fossilfri	8
En tilgjengelig by for alle	9
4. DEN KOMPakte, KLIMANØYTRALE BYEN.....	11
Tettere og grønnere	11
Gode boliger til alle	12
En mangfoldig by	13
En ny byakse: Fra Vippetangen til Grünerløkka	13
En klimavennlig arkitekturpolitikk.	14
Medvirkning i byplanlegging.....	14
5. NATUR, LUFT OG VANN	15
Oslomarka	15
Parker, friområder og naturmangfold ..	15
Fjorden.....	16
Vann	17
Luftforurensning, støy og lys.....	17
Resirkulering og gjenbruk	18
6. MITT NÆRMILJØ	20
Den barnevennlige byen	21

Urbant landbruk.....	21
----------------------	----

7. ET BLOMSTRENDE KULTURLIV . 22

Kultur der du bor	22
Kunstmiljøene	22
Kultur for barn og unge	23
Bibliotekene.....	23
Kulturminnevern	24
Idrett og friluftsliv	24
Friluftsliv i marka og fjorden	24

8. LEK OG LÆRING..... 26

Barnehagen.....	26
Grunnskolen.....	27
Tilpasset opplæring.....	27
Psykososial oppfølging	28
Demokrati og lovlig fravær	28
Natur og bevegelse	29
Videregående skoler	29

9. BYEN MED DET STORE HJERTET31

Aktiv og sosial alderdom	31
Integrering	31
En trygg hovedstad	32
Forebygge radikaliserings.....	33
Frivillighet.....	33
Omsorg og behandling.....	33
Medmenneskelighet i sentrum	34
Lavere terskler i arbeidslivet	35
Dyrevelferd.....	35
På lag med de sosiale entreprenørene	36

10. NÆRINGSPOLITIKK FOR DET GRØNNE

SKIFTET .....

Gründerstimulering.....	37
Bærekraftig finansklunge.....	37
Flere Næringsklynger.....	38
Offentlige innkjøp - Grønn suksess gjennom samarbeid	38
Forskning og innovasjon	39

1. TENK NYTT – STEM GRØNT!

Miljøpartiet De Grønne ønsker å modernisere Oslo og skape en bærekraftig by med mennesker i sentrum. Oslo mangler i dag en overordnet grønn politikk. Vi vil jobbe for å føre Oslo ut av oljealderen og inn i den fornybare tidsalderen. Vårt utgangspunkt er at mennesket er en del av naturen, og at alt vi foretar oss må skje med respekt for naturens tålegrenser. Vi vil verken til høyre eller venstre, men fremover. Samfunnets økologiske og sosiale bærekraft må komme i første rekke.

Våre kjernesaker 2015-2019

- Vi vil innføre en samferdselpolitikk som virkelig prioriterer. Vi vil redusere bilenes plass i byen og gi mer plass til syklistene, gående og kollektivreisende.
- Vi vil ha Oslo sentrum innenfor Ring 1 fri for privatbiler innen 2017, som del av en langsiktig plan for å kraftig begrense biltrafikk i Oslo.
- Vi vil gjøre Oslolufta ren, gjennom både umiddelbare og langsiktige tiltak mot forurensing fra bl.a. biltrafikk og vedovner
- Vi vil bevare Marka som natur- og friluftslivområde. Vi vil aldri forhandle bort Marka, og går inn for å etablere nasjonalpark i Østmarka og gjøre Lillomarka til naturreservat.
- Vi vil beholde de grønne lungene.
- Vi vil gjøre det lettere å påvirke eget nærmiljø gjennom politisk engasjement, blant annet ved å gi bydelene større økonomisk handlingsrom og mer makt.
- Vi vil gjøre Oslo til en aktiv kulturhovedstad, og også skape bedre og flere lokale kulturtilbud over hele byen
- Vi vil sørge for at alle barn og unge får gå i barnehager og på skoler i eget nærmiljø og med tilstrekkelig antall pedagoger.

2. VÅRE VISJONER FOR OSLO

En nullutslippsby

Bystyret har vedtatt at klimagassutslippene skal reduseres med 50 prosent innen 2030 i forhold til nivået i 1991. Men utviklingen har gått i motsatt retning: Mellom 1991 og 2012 økte klimagassutslippene med 20 prosent. Oslo er altså fremdeles på motsatt kurs av hva bystyret har vedtatt. Det trengs derfor en formidabel grønn snuoperasjon.

Det er fullt mulig å kutte klimagassutslippene drastisk i løpet av noen år. Ved å redusere biltrafikken slik at kollektivtrafikken, syklistene og fotgjengerne får bedre plass, legge om til en ikke-fossil bilpark, utfase fossil oppvarming og føre en mer klimasmart byutvikling, er det ingen grunn til at Oslo ikke skal bli en nullutslippsby. Alt som trengs er politisk vilje.

Vi har alt å tjene på å kutte klimagassutslippene: Bedre lokalmiljø, mindre støy, mindre køer, nye fremtidsrettede arbeidsplasser og bedre folkehelse. Klimaendringene er ikke bare en trussel: De er en spore til positiv endring. Et ja til mindre klimagassutslipp er derfor et ja til en bedre by.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Gjøre Oslo til en by uten netto klimagassutslipp innen 2030, uten kjøp av klimakvoter.
- Satse sterkt på lokal produksjon og forskning på fornybar energi.

En mangfoldig storby

Oslo vokser raskt. Dette innebærer ikke bare fysiske endringer, men også en ny befolkningssammensetning, med andre ønsker og behov enn tidligere. Miljøpartiet De Grønne ønsker et Oslo med rom for alle. Vi vil styrke bydelene, og legge vekt på inkluderende tiltak i nærmiljøet. Vi vil ha et Oslo som består av mange levende lokalsamfunn.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Styrke og videreutvikle bydelene til å bli bærekraftige lokalsamfunn som bygger opp under verdier som tilhørighet, verdighet, mening og enkeltmenneskets frihet til å være seg selv.
- Legge til rette for lokale møteplasser som samfunnshus, ungdomsklubber og seniorsentre, og bidra til møter på tvers av alder, bakgrunn og livssituasjon.
- Utvikle og støtte lavterskeltilbud i bydelene mot ensomhet og psykiske lidelser.
- Støtte organisasjoner som arbeider med marginaliserte grupper og for større mangfold i samfunnet.
- Prioritere livskvalitet fremfor materiell vekst.

- Styrke bydelenes handlingsrom, både politisk og økonomisk.
- Legge til rette for utvikling av nye møteplasser, parkområder og lokale torg der folk bor.

En aktiv samferdselspolitikk

Omlag en femtedel av Norges totale klimagassutslipp kommer fra trafikksektoren, men Oslos samferdselspolitikk er allikevel preget av å fortsette å legge til rette for privatbilisme. Vi er nødt til å endre kurs nå: Miljøpartiet De Grønne vil ha en klar prioritering av myke trafikanter, syklister og kollektivreisende på bekostning av biltrafikk, slik at vi får en sosial, effektiv og sunn måte å håndtere reisende på.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Føre en samferdselspolitikk som klart prioriterer myke trafikanter og kollektivtrafikk på bekostning av privatbilisme.
- Ha en kraftig utbygging av kollektivtrafikken, slik at offentlig transport blir et attraktivt og reelt alternativ til bil.
- Ha et sentrum innenfor Ring 1 fritt for privatbiler innen 2017.

3. EN SAMFERDSELSPOLITIKK SOM PRIORITERER

Når Oslo vokser blir det mer trafikk. Mange ser på dette som et problem: Miljøpartiet De Grønne ser på det som en mulighet til å omforme Oslotrafikken fra dagens trafikkbilde, hvor bilene dominerer gatene, til ett hvor gående, syklende og kollektivreisende dominerer. Dette krever at vi prioriterer trafikantgrupper når vi investerer i veinettet, planlegger nye bydeler eller gatestrekninger, eller skal bedre fremkommeligheten i byen. En slik prioritering er fraværende i dagens politikk, som domineres av prioriteringene gjort i samferdselssatsningen Oslopakke 3.

MDG vil i tillegg til å oppnå null drepte i trafikken, øke helsegevinsten med transport som fysisk aktivitet, og redusere helseplagene som støy, vibrasjoner, luft og vannforurensning. samt øke framkommeligheten ved å redusere kø og trengsel på veiene og sluse midler inn i kollektivtransporten.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Prioritere noen trafikantgrupper etter følgende prioriteringsliste:
  1. Fotgjengere og utrykningskjøretøy;
  2. Syklister;
  3. Brukere av offentlig transport;
  4. Motoriserte tohjulinger;
  5. Kommersielle brukere inkludert varelevering og trailere;
  6. Bilbrukende handlende, besøkende pendlere.
- Gjøre det enklere for enkeltpersoner å la bilen stå i hverdagen, blant annet gjennom å overoppfylle planene for sykkelveier, styrke bysykkelordningen, legge tilrette for bildelingsordninger med el-biler og gjøre kollektivtransport mer attraktivt gjennom bedre holdeplasser, bedre ruter og enklere informasjon.

Færre biler

I løpet av noen år må alle biler i Oslo være nullutslippsbiler, men selv om bilparken blir elektrifisert, må vi ta den største økningen i reiser med kollektivtrafikk, gange og sykkel. Vi vil gi plass til de mest miljøvennlige transportmidlene, og transportere flest mulig mennesker på det eksisterende veinettet. Miljøpartiet De Grønne vil ha en plan for omdisponering av Oslos veinett.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Omlegge store deler av Oslos veinett fra bilkjøring til sykkel, gange og kollektivtrafikk, blant annet ved å stenge noen veier for biltrafikk og etablere kollektivfelt på flere av de viktigste innfartsveiene, som E18 Drammensveien vestover, E6 Djupdalsveien, på Ring 3, på hele Ring 2 hvor det er fire felt og oppgradere Trondheimsveien til miljøgate.
- Redusere biltrafikken med minst en tredjedel innen 2030 og gi plass til flere kollektivreisende, syklende og gående ved hjelp av redusert veikapasitet for biler og gjennom økte bompengesatser.
- Reforhandle Oslopakke 3, og skrinlegge all planlegging av kapasitetsøkende bilveier, som E18 Vestkorridoren.
- Arbeide for å få stoppet flere av veiprosjektene i andre fylker som vil øke bilkapasiteten på innfartsveiene til Oslo.
- Opprette minst én effektiv korridor bare for busser gjennom Oslo sentrum.
- Etablere en blå og grønn sirkel av kollektivtrafikk rundt Oslo sentrum ved å omdisponere ett felt av ring 3 til kollektivfelt og stimulerer til at bussene blir nullutslippskjøretøy så snart som mulig. Samtidig vil vi bygge ut et større og effektivt fergenett i indre Oslofjord basert på el-ferger. Denne satsingen vil dirigere mye av trafikken utenom Oslo sentrum og gjøre kollektivtrafikken grønnere og mindre sårbar for feil og forsinkelser midt i Osloavet.
- Oslo kommune skal legge til rette for bildeling, blant annet ved å tilby gratis oppstillingsplasser for bildelingsformål i alle bydeler.

Ta gatene tilbake!

Å gjøre det attraktivt og enkelt å gå, dreier seg både om avstander, trivsel og sikkerhet. Vi vil ta gatene tilbake, slik at vi får en trivelig og lett tilgjengelig by for alle. Vi vil øke trafikksikkerheten ved å redusere hastigheten og tungtrafikk gjennom byens boligmiljøer og skoleveier.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- At sentrum innenfor Ring 1 må bli fri fra privatbiler innen 2017.
- Innføre lavutslippssoner innenfor Ring 3 fra og med 2016, og trappe dette gradvis opp til et forbud mot fossilbiler innen 2022.
- Forby bruk av dieslbiler innenfor Oslo fra og med 2016 på dager hvor det er varslet høy luftforurensing
- Forbedre mulighetene for gange ved bredere og bedre vedlikeholdte fortauer, turstier og overganger.
- At hensynet til myke trafikanter alltid prioriteres i byutviklingsprosjekter, med spesielt fokus på barn og unge, eldre og bevegelseshemmede.
- At det etableres 30-soner eller bilfrie soner rundt alle barneskoler for å unngå for mye biltrafikk i områdene og gjøre det tryggere å gå til og fra skolene.

- Etablere flere strøkgater i indre by, uten gjennomkjøring for biltrafikk.
- Begrense tungtrafikken fra Huken pukkverk gjennom bomiljøene på Ammerud og Grorud
- Innføre køprising innenfor bygrensa som et strakstiltak.

En helhjertet sykkelsatsning

Dagens sykkelpolitikk bygger på den antakelse at mange begynner å sykle dersom man får flere halvgode gang- og sykkelveier, sykkelveier, sykkelfelt eller etablerer blandet trafikk med 30-sone. Men erfaringene fra både Oslo og andre byer viser at dette ikke er riktig. Dermed står det meste av Oslos såkalte hovedsykkelveinett ferdig, uten av sykkeltrafikken har eksplodert av den grunn. Vi må derfor tenke nytt innen sykkelpolitikken. Fotgjengere, syklistene og biler skal kunne bevege seg mest mulig uavhengig av hverandre. Å skille disse tre typene trafikanter gir både økt effektivitet, fremkommelighet og færre ulykker – men først og fremst gir det en økt opplevelse av trygghet som gjør at mange flere grupper vil tørre å ta sykkelen og beina i bruk.

Vi vil øke ambisjonsnivået og arbeide for at 25% av daglige reiser i Oslo gjennomføres på sykkel i 2025. Vårt mål er at det alltid skal være lettere å sykle enn å ta bilen for å gjennomføre dagens gjøremål.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Starte en omdisponering av gate- og veiareal som underbygger sykling og etablere egne sykkelfelt som oppleves trygge av brukerne
- Utbedre høye kantsteiner og andre unødvendige hindringer i sykkeltraseene.
- Prioritere ombygging av kryss og rundkjøringer etter modell fra Nederland, slik at syklende, fotgjengere og motortrafikk skilles i størst mulig grad.
- Gjennomføre et sykkelløft for byens skolebarn. Ambisjonen er at alle skolebarn skal ha en trygg skolevei og mulighet til å benytte sykkel til skolen.
- Holde sykkeltraseene frie for snø og is om vinteren
- Oppgradere gang- og sykkelveiene langs innfartsårene til sykkelekspressveier, med nye traseer der det i dag er for bratte bakker og krappe svinger.
- At bysykkelordningen utvides slik at den i 2017 dekker hele byggesonen, og at Groruddalen etableres som prøveprosjekt for å teste ut hvordan man mest mulig effektivt utvider bysykkelordningen utenfor ringveien.
- Utrede reklamefri utvidelse av bysykkelordningen
- Legge til rette for økt bruk av elsykler, herunder utvide bysykkelordningen slik at den også omfatter sykler med elmotor.
- Koble sammen systemene til ruter og bysykkelordningen, slik at man kan låne sykkel dersom man har månedskort hos Ruter.
- Gjøre det mulig å delta i bysykkelordningen fra og med fylte 16 år.
- Tilby utleie av fraktesykler knyttet til biblioteker, avfallsstasjoner, studentbyene og ved kollektivknutepunkt.
- At det etableres bysykkelstativer ved alle utdanningsinstitusjoner og studentbyer og i alle bydelssentra og ved viktige handelssentra.

- At kommunen lager et prøveprosjekt hvor man låner ut elsykler på midlertidig basis, tilsvarende prøvekjøre.no.
- At bysykkelordningen også skal ha tilbud om barnesykler og sykler med barnesete.
- Gjennomføre et sykkelparkeringsløft i hele byen. Dette innebærer storstilt utbygging av sykkelparkeringsmuligheter i sentrum og ved bydelssentra, utbygging av sykkelhotell i nærheten av kollektivknutepunkt. Det skal også tilrettelegges for parkering av fraktskykler og ladestasjoner for elsykler.
- Utvide kapasiteten i Plan- og bygningsetaten slik at de kan prioritere reguleringsplaner for sykkeltiltak.
- Legge til grunn beste praksis fra land som Nederland og Danmark ved utforming av nye sykkelveier, også der norske veinormaler stiller lavere krav.

Et bedre t-banetilbud

Fellestunnelen for T-banen mellom Majorstuen og Tøyen er en flaskehals som begrenser passasjerkapasiteten kraftig. Derfor må det bygges en ny t-banetrasé gjennom sentrum raskest mulig. Kommende utredninger og planarbeid vil vise hvor det er mest hensiktsmessig.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Ha en ny t-banetrasé gjennom sentrum raskest mulig.
- Forlenge T-banelinje 2 fra Ellingsrudåsen til Ahus og på litt lengre sikt videre til Lillestrøm.
- Starte byggingen av Fornebubanen.
- Bygge den påtenkte tverrgående t-banelinjen mellom Økern og Furuset.
- Ha flere kvelds- og natrutrer på t-banen.
- Kontinuerlig ruste opprusting av t-banenettet for å få større hastighet.

Fra trikk til bybane

Oslo trenger nye trikker og prosessen med å velge trikker er allerede i gang. Vi må investere for en langt større trafikk enn dagens. Dette betyr trikker med flere seter, høyere hastighet og frekvens. Vi må gå fra bytrikker i blandet trafikk til bybaner på separate traseer. Vi trenger også å utvide linjenettet, spesielt på østkanten, hvor mye av befolkningsveksten forventes å komme.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Omgjøre dagens trikkenett til et bybanenett med separate traseer og bruke lange trikker som kan kjøre raskt.

- Gjøre om de mest trafikkerte bussrutene til bybane.
- Ha trikk til Tonsenhagen og Kværnerbyen.
- Bygge en bybanering langs Ring 2.
- Bygge den lenge påtenkte trikketraseen i Frederiks gate, mellom Nationaltheatret og Tullinløkka, og åpne for en fremtidig sentrumsring med trikken.

Lokaltog og gods

Satsning på jernbanen er avgjørende for å få til det grønne skiftet. Lokaltogene er helt sentrale i det regionale kollektivsystemet og for å redusere veitrafikken over Oslos grenser. Godstrafikken står for store deler av klimagassutslippene i og bidrar i stor grad til dårlig luftkvalitet i byen. Mer gods over fra vei til bane vil avlaste veinettet.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Arbeide for at staten følger opp utbygging av jernbanen i Osloområdet og prioriterer lokaltrafikken på jernbanenettet høyere.
- Arbeide for at bygging av en ny jernbanetunnel gjennom sentrum kommer i gang så raskt som mulig.
- Innføre gratis sykkel på tog utenom rushtiden.
- At Flytoget kun skal kjøres mellom Oslo S og Oslo Lufthavn, og at Oslotunnelen skal prioriteres for lokalreiser.
- At jernbanestasjonene i Oslo bedre tilrettelegges for overgang mellom tog, trikk og T-bane. Dette gjelder for eksempel Ensjø, Grefsen/Storo, Bryn/Brynseng, Skøyen og Hauketø/Ljabru"
- At strekningen mellom Asker og Lillestrøm skal ha 5-min frekvens og at kommunen skal prioritere fortetting rundt jernbanestasjonene.
- Arbeide for dobbeltspor for høyhastighetstog fra Oslo til Hønefoss, Lillehammer, Skien og Halden.
- Arbeide for å få mer gods over på jernbane.
- Innføre avgift for tungtransport i indre by.
- Etablere flere forsøk med omlastningssentraler for å redusere tungtransporten i Oslo.

Fremtiden er fossilfri

Selv om de fleste i Oslo kan klare seg godt uten, vil det alltid være noen som har behov for bil. I de senere år har det vært en stor vekst i antallet elbiler på Osloveiene. Dette er bra, men fremdeles vokser fossilbilparken langt raskere enn elbilparken. Vårt mål er at alle biler i Oslo er nullutslippsbiler i 2030.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Støtte initiativer som kan gjøre det enklere å la være å eie egen bil, selv for de som trenger det fra tid til annen, inkludert samkjøring, bildelingsordninger, bilkollektiv og selvkjørende biler.
- Øke takten i utbyggingen av ladestasjoner for elbiler.
- Gjøre eksisterende bilfelter om til miljøfelter dersom elbilene i kollektivfeltene hindrer bussene.
- Redusere antall fossilbiler og -busser i Oslo med 90% innen 2030 (basert på 2015-nivå)
- Elektrifisere ferjene.
- Fjerne eller avgiftsbelegge alle kommunale gratisparkeringsplasser for fossilbiler innenfor Ring 2, med unntak for plasser for bevegelseshemmede.
- Øke prisen på de kommunale parkeringsplassene slik at prisen blir minst like høy som i parkeringshusene ved Ring 1.
- Øke antallet elbilparkeringsplasser på bekostning av plasser til fossilbiler.
- Utforme en konkret plan for å gradvis redusere antall normale parkeringsplasser. Hvert år kan et visst antall omgjøres til parkeringsplasser for bildelingsordninger, mens andre kan brukes til sykkelfelt, vegetasjon, bymøbler eller annet.
- At alle drosjeløyver skal kreve nullutslippsbiler innen 2022.
- Etablere en kommunal samordningssentral for alle etater i Oslo kommune slik at kommunens bilpark kan brukes mest mulig effektivt.
- At kommunen hjelper borettslag med å tilrettelegge for elbiler.
- Jobbe for at alle skip som ligger i Oslo havn skal bruke landstrøm.
- Miljøpartiet vil jobbe for at nyttetransport og varelevering skal foregå på en måte som reduserer utslipp og plager, men samtidig på en smidig og gjennomførbar måte
- At alle kommunale virksomheter skal kunne tilby sine ansatte å bruke el-sykkel framfor bil på tjenestereiser.

En tilgjengelig by for alle

God tilgjengelighet vil ikke bare si at kollektivtransporten skal være universelt utformet, men at hele reisekjeden skal være det. Dette betyr at også gater, veier og plasser må ha universell utforming. I tillegg må kollektivtilbudet møte behovet også utenfor rushtida.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- At hele Oslos kollektivsystem gjennomgås og en plan for universell utforming utarbeides slik at hele reisekjeden fra folks hjem til arbeidsplasser, butikker og andre mål, er universelt utformet.
- Gi de som mottar økonomisk sosialhjelp fribillett hos Ruter.
- Arbeide for at også veier og plasser er universelt utformet.
- Utvide det nattlige kollektivtilbudet.

- Styrke kollektivtilbudet i Groruddalen med flere tverrgående ruter i dalen.
- Utrede fergetilbud fra Bispevika til de innerste øyene i Oslofjorden

4. DEN KOMPakte, KLIMANØYTRALE BYEN

Byutviklingen påvirker oss som bor i byen og de mange som flytter hit. De fleste av oss opplever byen først og fremst ikke inni, men innimellom husene. Her finnes mange viktige veivalg, som plassering av nye bydeler og fortettingsområder, dine egne muligheter for å bygge på huset eller hva slags leiligheter som skal bygges i nye boligområder.

Det er de som bor i byen som skal være med på å skape den. Alle skal ha rett til medvirkning i lokaldemokratiet. I dag er det slik at innbyggerne ofte føler seg overkjørt i byutviklingssaker, særlig i eget nærmiljø. Vi vil jobbe spesielt for å styrke naboers, barn og unges og minoriteters reelle mulighet for medbestemmelse. I Oslo, som huser mange viktige offentlige institusjoner, bør dette også gjelde statlige byggeprosjekter.

Oslo vokser, det bygges mange nye bygninger og vi blir flere innbyggere. Noe av veksten kommer i nye byområder langs vannet og i utkanten av sentrum, men Oslo er også en by der det er rom for fortetting andre steder. Fortetting kan og må skje på innbyggernes premisser, både med tanke på estetikk, grøntarealer, møteplasser og så videre.

Bevaring og gjenbruk av eksisterende bygningsmasse er god miljøpolitikk og det er viktig å ta vare på de kvalitetene som finnes i den historiske byen. Det gjelder både enkeltbygg og områder av byen som har spesielle kvaliteter. Byggebransjen er blant de største kildene til utslipp av klimagasser. Vil vil legge til rette for en by som kan effektivisere energiforbruket.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Skape kompakte lokalsenter i eksisterende og nye byområder med en blanding av boliger, arbeidsplasser og tilbud i tilknytning til kollektivknutepunkter
- Etablere en kommunal arkitekturpolitikk med tydelige mål for klima, estetikk og livskvalitet
- Gjennomgå reglene for kunst, bymøbler, arkitektur og bruk av grønne elementer i gater og plasser med mål om å sørge for at den kompakte byen er et oppløftende og godt sted å leve, også visuelt.
- Legge til rette for småskala næring og urbant jordbruk som en del av byutviklingspolitikken.
- Utforme et forpliktende interkommunalt plansamarbeid.
- Jobbe for at private utbyggere i større grad bidrar til byens grøntstruktur når tomter bygges ut. Dette kan blant annet gjøres ved at kommunen stiller krav om en viss kvalitet av grønt og pålegger utbyggere å bruke blågrønn faktor-verktøyet utarbeidet av Framtidens Byer.

Tettere og grønnere

Vi vil legge til rette for mer fortetting rundt kollektivknutepunktene for å forsterke overgangen til en by uten fossil privatbilisme. Vi vil også legge til rette for at stedene som

fortettes får en god blanding av ulike funksjoner slik at vi ikke lager nye drabantbyer, men kompakte lokalsamfunn der man kan både bo og jobbe. Slik vil vi ikke bare redusere den totale pendlingen, men og legge til rette for gode liv.

Miljøpartiet De Grønne mener man bør fokusere på å skape kompakte og levende byområder der livskvalitet står i fokus. Vi vil jobbe for en helhetlig fortettingsstrategi som tar hensyn til natur- og kulturverdier. Vi er for høyhus av høy arkitektonisk kvalitet, som samspiller positivt med byrommene rundt, og som forbedrer bymiljø og bidrar til byens biologiske mangfold.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Fortette i indre by.
- Utvikle nye kompakte byområder
- Fjerne privatbiler og parkeringsplasser og skape grønne byområder
- Senke kravet til antall parkeringsplasser i parkeringsnormen for nye byggeprosjekter, samt pålegge at et minimum antall plasser forbeholdes el-biler og bildelingsordninger
- Ruste opp bunnen av Groruddalen med moderne miljøvennlig boligbebyggelse.
- Fortette rundt kollektivknutepunktene
- Støtte ordninger for resirkulering og gjenbruk av byggematerialer
- Jobbe for å flytte Oslo fengsel ut av sentrum og legge til rette for et variert etterbruk av byggene til kulturelle og sosiale formål.

Gode boliger til alle

Oslo er en by med et presset boligmarked, noe som er utfordrende for mange. Oslo har landets største studentbefolkning, noe som legger et ekstra press på byens boligmarked. Miljøpartiet De Grønne vil ha flere studentboliger, og opprette en kommunalt eid sosial boligstiftelse som har som formål å bygge boliger for økonomisk vanskeligstilte. Stiftelsen vil ha som hovedoppgave å tilby boliger til de som har rett på støtte eller tildeling av bolig. Vi i Miljøpartiet De Grønne vil legge til rette for nabolag med all slags folk overalt i byen. Det inkluderer også mer fleksible boformer enn i dag, med leiligheter som er tilpasset deling og fellesskap mellom flere. Nye bygg skal bygges av miljøvennlige materialer med lang levetid, og fleksible planløsninger.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Opprette en sosial boligstiftelse hvor kommunen er deleier.
- Sørge for en leilighetsnorm som styrker variasjonen i boligmarkedet.
- Legge til rette for mer fleksible boformer som bofellesskap og kollektiver.
- La tomme kommunale hus brukes midlertidig som boliger.
- Opprettholde Futurebuilt-ordningen.
- Tilby Studentsamskipnaden gratis tomter til bygging av 2000 studentboliger.

En mangfoldig by

Oslo er et lappeteppe av små strøk og nabolag. Dette mangfoldet er et godt utgangspunkt for å skape en by som har plass til alle. Da er det også viktig at det lages gode offentlige plasser og gater. Vi vil ha trivelige lokale handlegater, ikke avsidesliggende kjøpesentere som gir mer unødvendig biltrafikk. I byområder som er under utbygging eller planlegging mener vi at det bør settes tilside areal som er øremerket som pilotprosjekter for alternativ byutvikling i kommunal regi, for eksempel for å utforske energieffektivisering, lokal matproduksjon eller styrket lokal medvirkning. Vi vil også støtte opprettelsen av lokale initiativer som søker å endre byen i en mer miljøvennlig og sosial retning. Innbyggerinitiativene på Tøyen og Omstilling Sagene er to eksempler.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Innføre flere forsøksområder for alternativ byutvikling.
- Støtte lokale omstillingsinitiativ.
- Støtte fotgjengerbasert næringsliv.
- Styrke lokal handelsstand.

En ny byakse: Fra Vippetangen til Grünerløkka

Oslo har opplevd en voldsom satsning langs sjøfronten det siste tiåret. MDG ønsker at byens sjøfront forankres innover mot andre deler av sentrum. Kirkegata kan bli akse som knytter sentrumsdelene sammen på en ny måte. Med en nord-syd akse vil byens nye vitale områder langs Akerselva og Grünerløkka kunne kobles opp mot en satsning på Vippetangen. I forgreningene til denne akse vil det kunne etableres boliger og menneskelige rom også for barnefamilier. Med et slikt grep vil man få i gang en nødvendig opptur for viktige deler av Kvadraturen.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Få utarbeidet en mulighetsstudie mellom eiendomsbesitterne, næringsliv og kommunen for hvordan man kan legge opp til en sammenhengende profil for denne akse. Oslos kulturaktører må trekkes med i arbeidet.
- Se satsningen på Vippetangen i sammenheng med en nord-syd akse når man skal bestemme seg for hvem og hva som skal etableres i området.
- Trekke inn den beste kompetansen på grøntstrukturplanlegging når gateløpet skal utformes for gående og nødvendig varetjeneste.
- Ha som ambisjon at denne akse skal bli det beste gateløpet for barn å bevege seg i Oslo sentrum.
- Legge til rette for at sidegater kan bli attraktive for boligbygging og transformasjon til bolig for barnefamilier. Dette vil være særlig viktig i forhold til Kvadraturen.

En klimavennlig arkitekturpolitikk.

Oslo kommune er en stor byggherre og eiendomsbesitter. Vi mener at kommunen bør ha en ambisiøs arkitekturpolitikk som legger til rette for arkitektur av høy kvalitet med høye klimamål. Kommunen bør også unngå midlertidige bygg, som i barnehagesektoren. Vi mener at ingen kommunale bygg skal stå tomme. Plan- og bygningsetaten utarbeidet et forslag i 2013 for en kommunal arkitekturpolitikk. Miljøpartiet de Grønne vil arbeide for at dette dokumentet revideres og vedtas.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- At kommunale nybygg skal ha passiv- eller plusshusstandard eller tilsvarende, og at gamle bygg i kommunal eie reduserer sitt energiforbruk
- Jobbe for bedre inn klima i kommunale bygg.
- Opprette et byarkitektkontor ledet av en byarkitekt.
- Opprette et kommunalt kvalitetsprogram for arkitektur.
- Legge til rette for bygging av kommunale plusshus gjennom FutureBuilt-programmet.
- Støtte plusshus og lavenergibygging gjennom prioritert saksbehandling.
- Legge til rette for å rehabilitere og ivareta eksisterende bygningsmasse, både av hensyn til ressursbruk og kulturminnevern.
- Revidere skilt- og reklameplanen for Oslo, med et mål om å redusere eksponeringen for utendørsreklame
- Forbedre og videreutvikle Oslo kommunes klimaregnskap.
- Innføre klimagassregnskap på bydelsnivå

Medvirkning i byplanlegging

Byutvikling er en god arena for å utvikle et sterkere lokaldemokrati. Vi vil jobbe for at det etableres egne retningslinjer som beskriver hvordan byens innbyggere skal tas med på råd i plan og byggesaker. Den kan inneholde forslag til tiltak, som planverksted, åpent kontor og andre former for medvirkning og den skal inneholde retningslinjer for hvordan innspill og protester skal være med å påvirke utviklingen. Det må være et hovedprinsipp at lokalbefolkning ikke kun skal orienteres om utviklingen men være med på å forme den.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Be Plan- og bygningsetaten om å utarbeide nye retningslinjer for medvirkning.
- At lokaldemokratiet skal være med å forme kommunale byutviklingsprosjekter.
- Styrke bydelenes involvering i planprosesser.

5. NATUR, LUFT OG VANN

Oslo har en svært god beliggenhet, omkranset av skog og fjord, men også et begrenset vekstareal. Høy befolkningsvekst gir Oslo muligheter, men krever også gode planer og strategier for ivaretagelse og restaurering av vann- og luftkvalitet, biologisk mangfold og grøntareal. Klimaendringene gjør at vi må tenke nytt og smart, slik at vi kan gjøre samfunnet robust mot kraftigere og hyppigere nedbør.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Innføre indikatorer og bærekraftsmål med vekt på klima, natur og livskvalitet i forbindelse med Oslo-budsjettet, og innføre en årlig behandling i bystyret om status og nye tiltak for å nå målene.

Oslomarka

Skogene rundt Oslo innehar nasjonalt og internasjonalt unike naturverdier som må ivaretas. Bevaring av markagrensa er viktig for naturopplevelse, friluftsliv, og for det biologiske mangfoldet. Miljøpartiet De Grønne vil derfor føre en politikk som ikke bare beskytter dagens naturverdier, men som også gjenskaper opprinnelige naturverdier og økosystemer som har blitt ødelagt.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre markagrensa.
- Etablere nasjonalpark i Østmarka og utrede muligheten for Lillomarka som naturreservat.
- Verne "eventyrskoger" i Marka, bevare Ravnkollen og Sørkedalen mot utbygging.
- Skogbruket må drives mer skånsomt og langt større områder bør vernes mot inngrep. Slik vil vi starte arbeidet med en restaurering av store og sammenhengende villmarkspregede områder i Oslomarka.
- Starte arbeidet med en restaurering av store og sammenhengende villmarkspregede områder i Oslomarka.
- Gå i mot opprettelse av aktivitetssoner som vil ta 10 prosent av Oslomarkas areal.
- Verne om ynglende ulv i Oslomarka.
- Etablere parselhager, skolehager og et økologisk jordbrukssenter på Grønmo.

Parker, friområder og naturmangfold

Grøntarealer og parker skaper trivsel og gir bedre psykisk og fysisk helse. De bidrar til biologisk mangfold, bedre luftkvalitet og beskytter mot oversvømmelser i et våtere klima. Oslo er den kommunen i Norge med flest påviste arter. Vi vil påse at Oslo kommune tar sin del av ansvaret for bevaring av Norges biologiske mangfold.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Beskytte biologisk viktige områder, parker og friområder mot all utbygging gjennom nye bestemmelser til anleggs- og riggområder.
- Gi byens parker og grøntarealer et kvalitetsløft, gjennom økte og øremerkede bevilgninger, og ved å gi Bymiljøetaten et overordnet ansvar for vedlikehold og kvalitet.
- Etablere en ordning for miljøkoordinatorer.
- Premiere bydeler for "beste grønne tiltak".
- Forby bruk av engangsgriller i offentlige parker og friområder, til fordel for flere permanente fellesgriller.
- Kartlegge og innføre urbant naturvern av områder med høy biologisk verdi
- Gå inn for en forsvarlig avvikling av alle midlertidige inngrep i parker og grøntområder innen 2022.
- Sikre varig vern av Maridalen, Akerselva miljøpark, Bygdøy, Hovedøya, Ravnkollen, Østensjøvannet og Ekebergskrenten mot utbygging, samt frede Ekebergsletta og friområdene på Brannfjell og Ryen Varde.
- Bevare, oppgradere og restaurere sammenhengende grøntdrag som er viktige for dyr og biologisk mangfold, som ved Alnaelva, Ljanselva og Tøyenparken og Ulven Byskog.
- Beplante parker med bie- og humlevennlige planter, samt matnyttige busker og trær og hindre unødvendig kantslått, for å bevare økologisk viktige pollinerende insekter.
- Ta vare på naturmangfoldet langs Alnaelva med sammenhengende grøntdrag gjennom hele Groruddalen og i størst mulig grad få samtlige bekker og andre vassdrag opp i dagen
- Plan- og bygningsetaten utarbeidet i 2010 en ny Grøntplan for Oslo, som på en god måte viser hvordan grøntstrukturen i byen kan bevares og styrkes. Planen er imidlertid ikke blitt formelt vedtatt. MDG vil jobbe for at planen blir vedtatt og får den status som er nødvendig for å sikre byutvikling som ivaretar og styrker grøntverdier

Fjorden

Oslofjorden har vært hovedinnfartsåren til Norge, og er uløselig knyttet til byens identitet. Miljøpartiet De Grønne vil forsvare allemannsretten, redusere forurensningen og holde strandlinjen og øyene tilgjengelige som rekreasjonsområder.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Gå i mot all form for bunntråling i Oslofjorden.
- Etablere et nasjonalmarint verneområde i Oslo- og Drammensfjorden.
- Følge opp arbeidet med å sikre god vannkvalitet i fjorden.
- Oppgradere Hvervenbukta og tilrettelegge for flere offentlige strender.

Vann

Oslo har mange tette flater og er under sterk fortetting, noe som i kombinasjon med klimaendringene vil gi mer overvann. Overflatevann er ofte forurenset og kan skade parker, grøntanlegg, bygninger og infrastruktur, samt utgjøre helsemessig fare.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre at alle byggeprosjekter etterfølger forskrifter om gode avrenningsforhold, med blant annet åpen overvannshåndtering og flere regnbed.
- Innføre grønne tak der det bidrar til både overvannshåndtering og biologisk mangfold.
- Gjenåpne lukkede elver og bekker der det er mulig.
- Prioritere sikkerheten i vannforsyningen og trappe opp rehabiliteringen av vannledningnettet.
- Redusere vannforbruket gjennom kampanjer, insentivordninger og ny teknologi.

Luftforurensning, støy og lys

Luftforurensningen i Oslo er et helseproblem, og bryter med internasjonale og nasjonale grenseverdier. Biltrafikk er den største kilden til utslipp. Det trengs derfor både strakstiltak på dager med varslet dårlig luft og langsiktige tiltak som reduserer totalutslippene. Støy- og lysforurensning er til sjenanse både for befolkningen og naturen rundt oss.

Oslo kommune skal konsekvent følge nasjonale mål og retningslinjer for arealplanlegging og ikke tillate boligbygging, barnehager eller annen følsom arealbruk i soner med helsefarlig luftforurensning og støybelastning.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Innføre lavutslippssone innenfor Ring 3 fra og med 2016, og trappe dette gradvis opp til et forbud mot fossilbiler innen 2022.
- Forby bruk av dieslbiler innenfor Oslo fra og med 2016 på dager hvor det er varslet høy luftforurensning.
- Sette i verk fartsreducerende tiltak for å redusere luftforurensning og støy.
- Utrede muligheten for utskifting av asfalt som avgir mindre støv ved høy trafikkbelastning.
- Øke insentivordningene for utskifting av gamle vedovner.
- Pålegge Hafslunds fjernvarmeanlegg på Haraldsrud en reduksjon av NOX-utslipp og svevestøv.
- Innføre varslingstelefon som innbyggerne kan henvende seg til når de opplever nabostøy.

- Ivareta stillesoner og opparbeide nye slik at alle har tilgang til stillesoner i sitt nærmiljø.
- Minimere støy gjennom planlegging og utforming med mer beplantning langs veier og et forbud mot utendørsreklame med lyd.
- Fortløpende skifte ut kommunale lysarmaturer med typer som minimerer lysforurensingen.
- Jobbe for at bystyret utformer en konkret plan for å minimere lysforurensingen, både med tanke på nåværende strukturer og krav som stilles for framtidige bygninger, skilt, kunst, og annen lyssetting.
- Bygge grønne lokk over deler av E6 for å for å redusere forurensing og støy, og for å gi mer grøntareal og mulighet for boligbygging langs og over E6.

Resirkulering og gjenbruk

Både i Oslo og resten av Norge har befolkningen et høyere forbruk av ikke-fornybare ressurser enn det som er bærekraftig. Oslo kommune kan spille en viktig rolle i å redusere dette ved å legge til rette for resirkulering og gjenbruk.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Påby at all emballasje solgt i kommunen skal være resirkulerbar innen 2025, og forby salg av ikke-nedbrytbare plastposer i Oslo innen 2018
- Innføre kildesortering av papir, plast og matavfall i offentlige bygg og næringsbygg, med skoler som prioritert satsningsområde.
- Legge til rette for at brukbart utstyr fra Oslos avfallsstasjoner samles inn og gis bort/selges til Oslos befolkning.
- Utvide og styrke ordningen med minigjenbruksstasjoner. Vi vil ha flere steder å gi bort og få brukbare ting, og gjøre tjenesten bedre kjent og mer brukt.
- Utrede hvordan kommunene kan legge bedre tilrette for at bedrifter, organisasjoner, offentlige enheter og enkeltpersoner kan gi bort og bytte brukbare gjenstander framfor å kaste dem.
- Sette opp flere permanente fellesgriller og innføre flere ordninger for utlån av griller og sportsutstyr i byens parker, etter modell fra Grünerløkkas Nyttig Park.
- Vurdere mulige tiltak for å redusere matkasting, inkludert differensierte avgifter for forskjellige typer avfall, strengere regler for matbutikker og å styrke Matsentralen og tilsvarende ordninger
- Tilrettelegge for bruktmarked i bydelene

6. MITT NÆRMILJØ

Miljøpartiet De Grønne er et grasrotsparti. Vi vil gi bydelene større politisk og økonomisk handlekraft. For å oppnå dette vil MDG innføre eiendomsskatt med et bunnfradrag på 3 millioner kroner for å sikre grunnleggende velferdstjenester, bydelenes handlingsrom og nedbetaling av gjeld. Alle bygg som er vernet eller på gul liste fritas fra eiendomsskatt. Ved å styrke Oslos levende lokalsamfunn, og gi gode muligheter for medvirkning, gjør vi Oslo til en tryggere, vennligere og mer inkluderende by.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Styrke bydelenes politiske og økonomiske handlingsrom.
- Gå inn for en prøveordning der bydelsdirektørene skal ansettes av bydelsutvalgene
- Videreføre Groruddalssatsinga, Tøyenssatsinga og satsinga for Oslo-Sør i nært samarbeid med bydelene.
- Støtte etableringen av møteplasser for samfunnsnyttige og miljøvennlige aktiviteter på tvers av generasjoner, som gjenbruksbutikker, utstyrsbibliotek, reparasjonsverksteder og gjenbruksstasjoner.
- Opprette et LHBTQ-råd for Oslo i samarbeid med LHBTQ-sivilsamfunnet i Oslo, etter modell fra Gøteborg.
- Utvikle og støtte lavterskeltilbud i bydelene mot ensomhet og psykiske lidelser.
- Støtte organisasjoner som arbeider med marginaliserte grupper og for større mangfold i samfunnet.
- Legge til rette for lokale deleordninger, som bilkollektiver, felles hageredskaper, arbeidsfellesskap og andre ressursbesparende tiltak.
- Gjennomføre flere politiske folkemøter og styrke brukermedvirkning i lokale planprosesser.
- Påby tydelig merking av retusjering av mennesker i reklame i det offentlige rom.
- Jobbe for at parker, plasser, torg og andre offentlige fellesarealer skal være tilgjengelig for folk flest uten at man trenger å bruke penger.
- Få satt i gang en evaluering av styringsmodellen til Oslo kommune
- Styrke varsleres rettigheter
- Jobbe for prøveprosjekt med stemmerett for 16-åringer i Oslo.
- Legge til rette for og støtte opp om møteplasser for LHBTQ+
- At alle kommunale dokumenter skal være kjønnsnøytrale og ikke-heteronormative.
- Stimulere til levende lokalmiljøer i bydelene ved å legge praktisk til rette for småskala næringsvirksomhet som kafeer, butikker etc.

Den barnevennlige byen

Nærmiljøet er aller viktigst for barn og unge. Vi vil skape en barnevennlig by som ivaretar unges helse, deres fysiske og sosiale ferdigheter, og gir nærhet til naturen og samfunnet.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre lokale ungdomsklubber.
- Innføre flere lekeplasser, spesielt i de sentrumsnære bydelene og “eventyrlekeplasser” med mulighet for lek og bygging av hyttelandsbyer langs byens elver, ved fjorden, i små skogsholt og i byens parker.
- Tilrettelegge for at bynære gårdsbruk og andre aktører kan samarbeide med skolen om tilbud til barn og unge med skoletilpasningsvansker.
- Sikre barn og unge medvirkningsrett når et byområde skal videreutvikles. Involvere bydelenes ungdomsråd i slike prosesser.
- Gi en representant fra Sentralt Ungdomsråd tale- og forslagsrett i Bystyret.

Urbant landbruk

Urbant landbruk kan gi både kunnskap, glede, og ikke minst kortreist og sunn mat. Parsell- og kolonihagene er allerede gode møteplasser og læringsarenaer. Vi ønsker å styrke mulighetene for å dyrke mat i byen.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre eksisterende parsell- og kolonihager og legge til rette for nye, og avsette midler til flere skolehager.
- Etablere et kompetansesenter for urbant landbruk.
- Innføre innkjøpsavtaler for lokalproduserte matvarer i alle kommunale institusjoner og kantiner, så fremt det er mulig.
- Støtte urban dyrking, birøkt og besøksgårder, og støtte videre utvikling av bynære matsystemer.
- Legge til rette for flere takhager.
- Oppfylle handlingsplanen for bærekraftig mat i Oslo.
- Etablere flere demonstrasjonshager, i likhet med for eksempel Vøienvolden park.

7. ET BLOMSTRENDE KULTURLIV

Oslo har et velutviklet kulturtilbud, og markerer seg internasjonalt som en kunstby. Mer enn halvparten av nåtidens norske kunstere bor i Oslo, noe som gir hovedstaden et spesielt ansvar som utvikler og tilrettelegger for Norges kunst- og kulturliv. Også innen idrett- og friluftsliv har Oslo kommune et stort ansvar for å ivareta en rekke behov, både for organisert idrett, friluftsliv og mosjon.

Vi vil skal skape et deltakende, innovativt og omstillingsdyktig samfunn, som befester Oslos posisjon som en grønn, mangfoldig og kreativ kulturby.

Omtrent en tredjedel av Oslos innbyggere har innvandrerbakgrunn. Ved å legge til rette for en sterk og mangfoldig kultursektor, styrker vi også viktige møteplasser for integrering og utveksling av kulturuttrykk.

Kultur der du bor

I dag finnes det meste av Oslos underholdningstilbud i sentrum. Kortreiste kunst- og kulturopplevelser og aktivitet styrker nærmiljøet, øker lokal tilhørighet og kan bidra til mindre transportbehov.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Etablere bydelsnære kulturmøteplasser over hele byen
- Fremme kortreiste kulturaktiviteter som teaterscener, ulike verksteder, og lokale utstillinger og festivaler.
- Følge opp planen for gatekunst.
- Utsmykke bydelenes parker med kunst
- Realisere kino i Groruddalen.
- Sikre videreføring av støtte til gratis- og rusfrie kulturfestivaler som for eksempel Granittrock og Melafestivalen.

Kunstmiljøene

Miljøpartiet de grønne vil styrke byens kunstmiljø og kunstnere. Kostnadene for lokaler har økt kraftig de senere årene. Oslo mangler i dag en helhetlig strategi for bruk av musikk- og kulturlokaler og gatekunst.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre Osloteatrene en forutsigbar finansiering, inkludert de frie teatrene.
- Gi profesjonelle musikkutøvere forutsigbare bevilgninger.
- Etablere en forsøksordning med et boligprosjekt for samlokalisering av unge kunstnere.

- Sikre at offentlige områder og lokaler er tilgjengelige for konserter og festivaler og øving.
- Sikre videreføringen av subsidieordningen for kunstneratelier, og tilrettelegge for at ledige kommunale lokaler kan brukes av kunstnere.
- Styrke den økonomiske selvråderetten til kulturinstitusjoner slik at de kan bruke penger på kultur og ikke husleie, slik som Filharmonien, som må betale husleie på eget konserthus.

Kultur for barn og unge

Alle barn og unge skal få et godt tilbud om kreativ utfoldelse. Vi vil styrke kulturskoletilbudet i Oslo, slik at vi unngår lange ventelister, og får et tilbud alle har råd til. I det grønne Oslo skal alle få et godt kulturtilbud uavhengig av hvor de bor eller hva foreldrene deres tjener.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre et mangfoldig kulturtilbud for barn og unge, med korps, kor, amatørteater og andre organiserte frivillige kulturaktiviteter.
- Styrke Oslo musikk- og kulturskole (OMK) ved å sikre støtten, opprette flere plasser, ha utlånsavtaler med skolene, ansette flere pedagoger og senke avgiftene.
- Støtte talentutviklingen i OMKs lørdagsskole.
- Videreføre støtten til lokale festivaler for barn og ungdom.
- Gi gode vilkår til scenekunst for barn, unge og voksne som for eksempel Teaterforum.
- Gjeninnføre gratis kulturklippekort for ungdom.
- Videreutvikle det gode arbeidet som gjøres med Den kulturelle skolesekken
- Legge til rette for kulturtilbud der alkoholsalg ikke behøver å være en forutsetning for lønnsom drift.

Bibliotekene

Miljøpartiet De Grønne vil sikre bibliotekstjenesten over hele byen, og styrke folkebibliotekenes viktige rolle som ikke-kommersielle lokale møteplasser, med et tilbud som er tilpasset befolkningen i den enkelte bydel.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Opprettholde samtlige folkebibliotekfilialer i Oslo.
- Videreutvikle bibliotekene som en møteplass for litteratur, debatt og kulturopplevelser, blant annet ved å sikre tilstrekkelig bemanning.
- Øke grunnstøtten og ressursene til utlånsmateriell ved filialene
- Åpne for flere søndagsåpne selvbetjente bibliotek.

Kulturminnevern

Kulturminnevern er en viktig del av Oslos kulturpolitikk. Dette vil bli spesielt viktig etter hvert som byen fortettes.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Etablere støtteordninger for vernede og fredede bygninger og den gamle trehusbebyggelsen i Oslos randsoner.
- Legge til rette for at verneverdige og fredede bygninger kan tas i bruk på en fornuftig og ikke-ødeleggende måte.
- Øke tilskuddet til Byantikvaren for registrering av nyere tids kulturminner.
- Ta vare på historiske lokaliteter, helleristninger, gravminner og andre fornminner.
- Bevare de nasjonale kulturminneverdiene på Tullinløkka.
- Styrke bevaring og formidling av immateriell kulturarv i bybildet, som kommer til uttrykk blant annet i håndverkstradisjoner, folkemusikk og folkedans.

Idrett og friluftsliv

Idrett og friluftsliv gir bedre livskvalitet og helse. Miljøpartiet De Grønne vil derfor legge til rette for idrett, mosjon, lek og friluftsliv.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Åpne skoleanleggene for aktiv bruk utenfor skoletiden.
- Sikre aktivitetssoner i byens nye boligområder gjennom rekkefølgebestemmelser.
- Anlegge treningsapparater i parker og nær turløyper tilpasset ulike aldersgrupper.
- Ivareta byens løkker for frie aktiviteter og ballspill.
- Realisere flerbrukshallen på Grorud
- Utrede behovet for en flerbrukshall i Tøyenområdet
- Støtte organisert breddeidrett og sørge for at slike tilbud er tilgjengelig for alle.

Friluftsliv i marka og fjorden

En viktig del av Oslos tradisjonelle kultur er knyttet til friluftslivet. Naturopplevelser styrker også forståelsen for naturens verdi, både for oss og i seg selv.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Styrke ordninger som Den naturlige skolesekken, slik at kommende generasjoner kan bli glade i og få kunnskap om natur og friluftsliv.

- Styrke og opprette nye utlånsordninger for fritidsutstyr til barn og voksne (ski, skøyter, klatreutstyr etc.)
- Etablerer flere turtraseer i byen, og styrke kollektivtilbudet til Marka og offentlige strender.
- Tilrettelegge for det uorganiserte friluftslivet som sykkel, jogging, badeplasser og tur i marka.

8. LEK OG LÆRING

Oslos skoler og barnehager skal sørge for at barn og unge utvikler seg til skapende mennesker med selvtillit og selvinnstekt, og med forståelse og vilje til å ta ansvar for seg selv, miljøet og omgivelsene. Vi vil sikre at det er pedagoger nok i barnehagene og skolene, og sørge for at de som trenger det får kvalifisert psykososial oppfølging. Miljøpartiet De Grønne vil ha nærskolere der barn med ulike sosial, etnisk og økonomisk bakgrunn møtes og lærer å respektere hverandre, og der det samtidig tilbys tilpasset opplæring for det enkelte barn.

Barnehagen

Miljøpartiet De Grønne ønsker å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og samtidig fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Mangel på kvalifiserte pedagoger svekker den målsetningen. Miljøpartiet De Grønne vil tilrettelegge for pedagogisk mangfold og ulike former for barnehager, og sikre at bydelene har kompetanse til å møte behovene til barn med nedsatt funksjonsevne, begrensede språkkunnskaper og andre spesielle behov.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Tilrettelegge for at barn får gå i en barnehage i eget nærmiljø, gjennom ett hovedopptak, etterfulgt av løpende opptak gjennom hele året, og sikre at søsken får plass i samme barnehage.
- Opprettholde tilbud om åpen barnehage.
- Tilby gratis kjernetid i barnehager til barn fra familier med lav inntekt og til minoritetsspråklige barn.
- Gi den enkelte barnehage frihet til å utvikle sin egenart og pedagogiske profil innenfor rammeplanen.
- Sørge for at hver barnehage har en egen styrer som er tilstede og følger opp det pedagogiske arbeidet.
- Sikre bemanningsnormen og øke pedagogtettheten i barnehagene til minst to pedagoger per atten barn på storbarnsavdeling og per ni barn på småbarnsavdeling.
- Jobbe for at alle barnehager, aktivitetsskoler og skoler skal ha ansatte som er kurset i å gjenkjenne tegn på sårbare barn som lider under rus, vold eller psykisk uhelse i familien. De ansatte skal vite hvordan de kan tilby lavterskelhjelp som kan fremme familiens evne til å forhindre at barnets problemer vokser seg store.
- Redusere dokumentasjons- og kartleggingspress for å sikre større voksenkontakt og tid til faglig planlegging
- Sørge for at alle barnehagebarn får frukt og grønnsaker en gang om dagen
- Styrke bydelenes fagsentre for å sikre at barn med svake norskerferdigheter og vedtak om tilrettelagt opplæring, nedsatt funksjonsevne eller andre spesielle behov får et relevant tilbud.

- Tilrettelegge for at alle barn i Oslos barnehager blir kjent med friluftslivsmuligheter i Oslo og i eget nærmiljø, og sørge for at barnehager med lavere uteareale enn normen tilsier får støtte til transport ut i skog og mark.

Grunnskolen

Læreryrket er ett av landets viktigste yrker. Vi vil sikre en god skolehverdag for alle osloelever og et solid fundament for framtida i form av kompetente, reflekterte og aktive medborgere, medmennesker, arbeidstagere eller næringsdrivende. Vårt hovedmål for skolepolitikken i Oslo er å gi elevene lærerne deres tilbake.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Avvikle Osloprøvene.
- Jobbe for å senke klassestørrelsen til maksimalt 20 i grunnskolen.
- Sørge for at alle elever som ønsker det skal ha leksehjelp gjennom hele grunnskolen, og at leksemengden er overkommelig.
- Sikre elevers mulighet til å gå på nærskolen, og rett til å gå på samme skole som sine søsken.
- Utarbeide flerårsplaner for skolegrenser som sikrer forutsigbarhet.
- Gi elever med begrensede norskkunnskaper omfattende og tilpasset oppfølging, spesielt på de lavere trinnene.
- Sørge for at lærere og assistenter som ikke snakker eller skriver godt norsk, gis opplæring.
- Sørge for at alle elever får frukt og grønnsaker en gang om dagen.
- Fremme bruken av fri programvare og åpne filformater i skoler og kommunale institusjoner.

Tilpasset opplæring

Osloskolen skal være stimulerende for alle elever, både de som foretrekker praktiske oppgaver, de som ligger på et annet faglig nivå enn sine jevnaldrende, og de som trenger særlig tilrettelegging av undervisningen.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Ha praktisk orienterte valgfag ved alle osloskoler fra femte klasse.
- Sørge for at både elever med spesielle læringsutfordringer og elever med spesielle talenter i ulike fag får faglig oppfølging på eget nivå, ved bruk av ressurspersoner i klasserommene, individuell oppfølging, og samarbeid mellom skoler. .
- Gi fagstøtte og inspirasjon gjennom prosjekter som ENT3R og Lær Kidsa Koding, og støtte tilsvarende prosjekter rettet mot til elever med talenter i andre fag enn realfagene.
- Sikre at syke og funksjonshemmede barn skal få mulighet til å være en del av et klasse miljø.

Psykososial oppfølging

Alt for mange elever sliter i dag med psykiske problemer. Det er uakseptabelt at det ikke tas større tak i dette og det hindrer læring, men kan gjøres noe med. Vi vil sikre et godt rammeverk rundt elevene, med den nødvendige kompetansen.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre tilstrekkelige sosialpedagogiske ressurser i Osloskolen.
- Ha kvalifisert voksentilsyn ute i alle friminutt
- Sørge for at helsesøster er tilstede på skolen hver dag i 100 % stilling, i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger.
- Videreføre SaLTos forebyggende arbeid gjennom å styrke samarbeid mellom politi, skole, barnevernstjeneste og andre aktører.
- Se på muligheten for å flytte ansvaret for skolehelsetjenesten fra bydelene til kommunalt nivå.
- Sikre økt fokus på psykisk helse i skolehelsetjenesten, samt jobbe for et tettere samarbeid mellom skolehelsetjenesten og eksterne tjenester som BUP og Barnevernet.
- Innføre et felles program i Osloskolen for dialogbaserte foreldremøter om barn og unges helse og psykososialt miljø på skolen.
- Øke kompetansen blant ansatte i skolehelsetjenesten på LHBTQ+-spørsmål.

Demokrati og lovlig fravær

Osloelever opplever ifølge Elevundersøkelsen i mindre grad enn de fleste andre fylker at skolen hører på elevenes forslag. Miljøpartiet De Grønne vil styrke elevdemokratiet og elevenes mulighet til å påvirke både skolehverdagen og samfunnet de er en del av.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Jobbe for at alle elevråd på Oslos ungdoms- og videregående skoler årlig skal kunne søke om tilskudd på opptil 5000 kroner fra kommunen, til tiltak som gagnar elevene.
- Gi elever i grunnskolen i Oslo mulighet til å ta inntil ti dagers permisjon etter søknad. Permisjon innvilges til samfunnsnyttig arbeid, kulturaktiviteter, idrett eller aktiviteter i familien.
- Motsette oss forsøk på å innskrenke osloelevenes demokratiske rettigheter, som narkorazzia uten konkret mistanke om straffbare forhold.

Natur og bevegelse

Miljøpartiet De Grønne vil gi osloelevene eierskapsfølelse til Osloområdet, Oslofjorden og øyene. Vi vil etablere flere skolehager der elevene får kjennskap til hvordan matproduksjon foregår. Det er også viktig å tilrettelegge for at barn får rørt på seg både på skolen og i fritida. Gode sykkelvaner vil bidra til å gi god helse og gode miljøvaner.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sørge for at alle skoler har skolehager på eller i gangavstand fra skolen, der elevene har ansvar for egen matproduksjon.
- Sørge for at Sommerskolen forblir gratis, at alle som vil får plass og at informasjon om Sommerskolen til minoritetsgrupper opprettholdes
- Sikre at det fortsetter å være tilbud om sommerleir på Hudøy
- Opprettholde at leirskoledeltagelse skal være for alle, uavhengig av familiens inntekt
- Prioritere tiltak som bidrar til at alle lærer å sykle og svømme i løpet av grunnskolen, inkludert svømming i fjorden.
- At elevene skal ha lov til å sykle til og fra skolen fra og med første klasse, dersom det skjer sammen med foresatte. Skolen må ha tilstrekkelig med sykkeloppstillingsplasser.

Videregående skoler

Miljøpartiet De Grønne ønsker å opprettholde fritt skolevalg til videregående skole. Alle elever har krav på like god opplæring uavhengig av hvilken skole de går på, noe finansieringssystemet må gjenspeile. Dette innebærer at ordningen med stykkprisfinansiering av skolene erstattes av en finansieringsmodell som tar utgangspunkt i skolenes faktiske kostnader. Attraktive skoler i nabolaget vil redusere transportbehovet for reising. Vi ønsker å styrke rekrutteringen til yrkesfaglig utdanning, og redusere frafallet i videregående skole generelt.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Innføre en kostnadsdekkingsmodell der skolene får en gitt sum per elev med vedtak om spesialundervisning.
- Utvide oppfølgingstjenesten, blant annet ved å etablere et lærlingesenter der elever og bedrifter kan motta veiledning og komme i kontakt med hverandre.
- Etablere flere lærlingeplasser i offentlige etater. Styrke satsningen på ungt entreprenørskap i alle videregående skoler i Oslo.
- Øke utstyrstipendet til yrkesfag, og sikre at skolene har velfungerende utstyr.
- Sørge for at alle elever som trenger det får psykososial oppfølging.

- Samarbeide med bydelenes ungdomsråd om å etablere aktivitetsområder tilpasset elever i videregående skolealder i alle bydeler.
- Forebygge skolefravall i videregående skole ved å tilby nyankomne innvandrere muligheten til å ta ungdomsskolefag om igjen før de starter videregående, i en særskilt innføringsklasse.
- At elever som står i fare for å falle fra skal i større grad tilbys alternative opplærings- og oppfølgingsmodeller. Pilotprosjekter som viser gode resultater, som Ny Sjanse og Losprosjektet, samt samarbeidet med aktører som Pøbelprosjektet og Kompass&Co, skal videreføres og videreutvikles.

9. BYEN MED DET STORE HJERTET

Oslo er en hovedstad preget av store sosiale, økonomiske og helsemessige forskjeller. Byen har blant landet best utbygde helseinstitusjoner, men allikevel har vi en stor oppgave i å sikre at de svakeste ivaretas.

For å opprettholde en god folkehelse kreves satsing på forebygging framfor behandling. Det innebærer flere lavterskeltilbud, økt fokus på psykisk helse, og mer oppsøkende virksomhet blant ressurssvake grupper. Helse- og sosialpolitikken bygges på en grunnleggende forståelse og respekt for hver persons individuelle situasjon.

Aktiv og sosial alderdom

Flere eldre ønsker å bo hjemme så lenge som mulig, og dette må legges til rette for. De Grønne vil styrke sosiale tiltak, og tiltak som oppfordrer til fysisk aktivitet, særlig i områder med mange eldre minoritetspersoner.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Øke fleksibiliteten i hjemmetjenesten.
- Øke informasjonen om kommunalt finansiert tilrettelegging av hjem for eldre
- Tilby alle over 70 forebyggende fastlegebesøk eller hjemmebesøk av sykepleier annenhvert år.
- Styrke sosiale tilbud og tilbud om fysisk aktivitet for eldre.
- Styrke tilbudene for aldrende minoritetspersoner.
- Undersøke muligheten for å opprette en gratis fiksertjeneste for alle over 67 år, etter modell fra Gøteborg.
- Beholde og viderutvikle tilbudet Den kulturelle spaserstokken
- Støtte ordningen 60+ som gir mange eldre anledning til å delta i aktiv trim.

Integrering

Oslo er en mangfoldig og raus by hvor det multikulturelle aspektet er en styrke og en viktig verdi. Dette må vi bygge videre på og sørge for å være en by hvor alle har like muligheter og opplever at de får bidra til fellesskapet. I dag finnes det fortsatt mange strukturelle og sosiale hindringer for god integrering, som vi må jobbe aktivt for å nedbygge, deriblant systematisk barnefattigdom og hindringer for å komme inn på arbeidsmarkedet.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre at flere innvandrere kommer inn på arbeidsmarkedet ved at personer med svake norskkunnskaper får tilgang til flere typer yrkesrettede norskkurs.

- At ungdommer med minoritetsbakgrunn i særskilt grad skal følges opp om de dropper ut av videregående skole, for å bidra til at de kommer seg inn på arbeidsmarkedet og får en aktiv og deltakende rolle i samfunnet
- At skoler med høy andel minoritetsspråklige skal få ekstra støtte til leksehjelp. Dette kan gjøres i samarbeid med både skoler og lokale frivillige aktører.
- Skalere opp satsningen på entreprenørskap og jobbskaping blant innvandrere ved å utvide tilbudene ved Flerkulturet Etablerersenter i Groruddalen, samt etablere liknende tilbud i indre Oslo øst og i Oslo syd.
- Ansette flere personer med minoritetsbakgrunn i barnevernet, fokusere på å rekruttere flere fosterfamilier med minoritetsbakgrunn og starte pilotprosjekter med å bruke storfamilier/slektninger til plassering av fosterbarn, i tett dialog mellom foreldre og barnevern.
- Legge til rette for at flere innvandrere og flyktninger, spesielt eneforsørgere, kommer inn på boligmarkedet.

En trygg hovedstad

Oslo skal være en trygg by for alle sine innbyggere. Den beste måten å unngå kriminalitet på er å forebygge det. Derfor må Oslo og Oslopolitiet fortsatt prioritere oppsøkende virksomhet, bedre opplyste offentlige områder, og politibesøk i skoler.

Norge er blant verdens mest likestilte land. Likevel opplever et stort antall mennesker seksuell vold og vold i nære relasjoner, og fortsatt er mennesker truet av tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Visse grupper opplever mindre forståelse fra samfunnet når de utsettes for overgrep og vold. I tillegg rammes lesbiske, homofile, bifile og transkjønnede personer av diskriminering.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Støtte og øke bevilgningene til forebyggende og oppsøkende tiltak mot kriminalitet, som Natteravntjenesten, bedre opplyste parker, og politibesøk på skoler.
- Styrke samtykkebasert forebyggende opplæring om voldtekt i skolen.
- Videreføre og utvikle informasjonsarbeidet i skolen og på offentlige arbeidsplasser om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.
- Ha økt opplæring i flerkulturell kompetanse i helsevesenet, politiet, blant sosialarbeidere og lærere.
- Øke opplæringen i helsevesenet og politiet om voldtekt og vold i nære relasjoner, særlig rundt utsatte grupper, som sexarbeidere, og LHBTQ-personer. Opplæringen må være normkritisk og gi kunnskap om atypiske forhold, for eksempel menn som overgrepsoffe.
- Sikre tilstrekkelig bevilgning til helsestasjonen for LHBTQ-ungdom.
- Jobbe mot en generell bevæpning av politiet i Oslo.
- Gi ressurser til Oslo politikammer for at de skal kunne gå i tett dialog med Osloskolen, ungdomsklubber, og andre arenaer for barn og unge i byen.

Forebygge radikalisering

I et nytt verdensbilde hvor terror kan skje midt i blant oss, er det viktigste å arbeide forebyggende. Radikalisering starter ofte med sosialt utenforskap og en jakt på tilhørighet og fellesskap. Det er viktig å fange opp faresignaler i tide, og ha hensiktsmessige løsninger for å følge opp de det gjelder.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- I størst mulig grad fange opp ungdom og unge voksne gjennom utdanning, arbeid eller alternative prosjekter som oppleves som relevante og givende.
- Starte prosjekt med lokal forebyggingskoordinator med fokus på ekstremisme i hver bydel, som fungerer som kontaktpunkt mellom forskjellige organiserte og uorganiserte møteplasser i bydelene, trossamfunn, bydelens forebyggende arbeid og politiet og som tidlig kan fange opp enkeltpersoner eller miljøer i faresonen.
- Etablere telefontjeneste for personer som frykter at familiemedlemmer er i ferd med å bli radikaliserede, samt program for oppfølging av slike tips.
- Utvikle exit-strategier for å hjelpe folk med å komme seg ut av ekstremistiske miljøer.
- Etablere tett samarbeid mellom fengselsvesenet, friomsorgen og relevante eksterne miljøer for å følge tett innsatte som i løpet av et fengselsopphold viser tegn til radikalisering. Lage handlingsplan mot radikalisering i fengsel.

Frivillighet

Frivillig arbeid er en massiv ressurs for samfunnet, og gir økt livskvalitet og sosial utvikling til enkeltmennesker og lokalsamfunn. Derfor er det viktig at frivillig arbeid og frivillige organisasjoner i Oslo styrkes.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre bevilgningene til frivillige organisasjoner som arbeider med sosiale utfordringer i Oslo.
- Sikre at alle bydeler har lokaler tilgjengelig for organisert frivillig aktivitet.

Omsorg og behandling

Omsorgs- og helsetilbudet i Oslo har store utfordringer. Det er per i dag mangel på faglært og høyskoleutdannet helsepersonell. I tillegg har konkurranseutsetting skapt et høyt press

for å redusere utgiftene til lønnsmidler, som kan gi dårligere vilkår for ansatte, brukere og pasienter.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Styrke rekrutteringen til sykepleierutdanningen.
- Øke antall faglærte eller høyskoleutdannede i eldreomsorgen og hjemmetjenesten.
- Opprette flere deltidsplasser ved sykepleierutdanningen.
- Gjøre det enklere å kombinere videreutdanning i helsevesenet med jobb.
- At eldre pasienter, så langt det er mulig, skal slippe å måtte bytte sykehjem eller avdeling.
- Prioritere ideelle aktører framfor kommersielle i anbudsrunder for kommunale helse- og sosialtjenester.
- Jobbe for at Oslo kommune aktivt innhenter brukerperspektiver i arbeidet med utviklingen av helse- og sosialtjenester.
- På sikt utvikle kommersiell drift av kommunale helse- og sosialtjenester.
- Sørge for at pårørende får nødvendig støtte i sine omsorgsroller. Det skal være fokus på å forebygge pårørendes egne helseproblemer slik at de kan mestre sine roller uten selv å bli syke.
- Styrke bidraget til forebyggende tiltak ved det kommunale pårørendesenteret (PIO).
- Utvikle et prøveprosjekt med LHBTQ+-sertifisering av fastleger, helsestasjoner, og skolehelsetjenesten, etter modell fra Sverige.
- Gjenåpne Aker sykehus som lokalsykehus for Groruddalen

Medmenneskelighet i sentrum

Utsatte grupper, som aktive narkomane, fattige tilreisende, rom, psykisk syke og minoriteter opplever ofte å bli sviktet i møte med det offentlige systemet. Alle i Oslo skal kunne få dekket grunnleggende menneskelige behov: mat, en dusj og tak over hodet. Kommunen må styrke sine oppsøkende tjenester.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Øke støtten til overnattingstilbud for fattige tilreisende.
- Gå mot tiggeforbud og oppheve forbudet mot å sove utendørs.
- Opprette et eget overdoseteam i Oslo, etter modell fra Trondheim.
- Støtte helsetjenesten for papirløse innvandrere.
- Styrke oppsøkende tjenester i psykisk helse og rusomsorg.
- Opprette flere behandlingsplasser og lavterskeltilbud innen psykisk helse og rusomsorg.
- Øke kompetansen på psykisk helse, spesielt innen eldreomsorg.
- Jobbe for lavterskeltiltak i kommunal regi som kan bidra til bedring og økt mestring av lettere psykiske lidelser. Eksempler kan være stressmestringskurs eller "Rask psykisk helsehjelp" etter modell fra pilot i Frogner og Søndre Norstrand bydeler.

- Støtte initiativer og innovasjon på feltet forebygging av tilbakefall av psykiske lidelser og/eller rusmisbruk, og gode modeller for å tilby hjelp tidlig.
- Utvikle en helhetlig ny strategi for arbeid med rusavhengighet i samarbeid med de narkomane sine organisasjoner, med fokus på skadereduksjon og medmenneskelighet.
- Arbeide for at Oslo skal starte et forsøksprosjekt med letter tilgang til legemiddelassistert rehabilitering (LAR), som også inkluderer heroinassistert rehabilitering for de tyngste avhengige.
- Videreføre ordningen med sprøyterom og åpne et nytt røykerom
- Doble antall flyktninger Oslo årlig bosetter, til 1000 flyktninger årlig.

Lavere terskler i arbeidslivet

Personer som faller utenfor arbeidslivet sliter ofte med å komme seg inn igjen. Slik skapes en ond sirkel.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Opprette finansielle insentiver til sosialt entreprenørskap.
- Videreføre og utvikle den kommunale traineeordningen for funksjonshemmede.
- Vurdere forsøk med økt rett til egenmelding ved sykdom, etter modell fra Mandal.
- Tilby norskopplæring til arbeidssøkere med manglende norskkunnskaper
- Jobbe for at Oslo kommune skal ha en innovativ ansettelsespolitikk, med meningsfylte og fleksible stillinger til personer med særlige vanskeligheter med å få innpass på det ordinære arbeidsmarkedet.

Dyrevelferd

Norsk lov stadfester dyrs egenverdi, men dette blir i liten grad fulgt opp i praksis. Dyr har egenverdi utover nytte for oss mennesker og har på samme måte som mennesker evne til å føle smerte. Dette må tas hensyn til i praktisk politikk.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Øke kompetansen hos helsepersonell rundt dyremishandling.
- Oppfordre hunde- og katteeiere til ID-merking av dyrene sine, og stimulere til kastrering/sterilisering av katter som ferdes fritt utendørs.
- Øke støtten til hjelpesentre for mishandlede og hjemløse dyr, som FOD-gården.
- At Oslo kommune innfører Kjøttfri dag ved alle institusjonene og ansattkantinene tilknyttet kommunen.

På lag med de sosiale entreprenørene

Miljøpartiet vil at offentlig og privat sektor begge skal være pådrivere for nye miljøvennlige løsninger. Samlebetegnelsen sosialt entreprenørskap handler om alle måtene gründere og private selskaper kan gå foran for å finne nye måter å utnytte ressursene våre på, på måter som skaper et varmere og mer miljøvennlig samfunn. Eksemplene i Oslo er stadig flere, fra Epleslang til =Oslo og Fretex.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre stabile rammer for bedrifter som ønsker å satse på sosialt entreprenørskap, og legge til rette for at de bli økonomisk selvberende bedrifter.

10. NÆRINGSPOLITIKK FOR DET GRØNNE SKIFTET

Næringslivet er en av de viktigste motorene som driver utviklingen framover, og det er et godt fungerende næringsliv som skal sørge for at vi har arbeidsplasser og skatteinntekter når byen vår vokser med flere hundre tusen innbyggere i årene som kommer. Dette gjelder både de grønne bedriftene og de bedriftene som ikke er dårlige for miljøet.

Vi skal gi næringslivet gode og langsiktige rammevilkår for drift.

Gründerstimulering

Oslo er en by med høyt kunnskapsnivå, mye kreativitet og mange driftige gründere. Vi vil sørge for at det er god grobunn for en yrende underskog av gründerbedrifter, og sørge for at vi har mekanismer for å fange opp dem med de beste ideene og høye ambisjoner for å videreutvikle forretningsideene sine.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Styrke nettverkene av gründerbedrifter, de såkalte gründer-hubene, med kapital og kompetanse, for eksempel gjennom arbeidet til Oslo Business Region.
- Lage et system for tilgjengelige, tomme lokaler for kortidsleie, også kalt Popupkontor, som kan benyttes av unge bedrifter. Systemet bør både omfatte kommunens egne lokaler og andre lokaler som står tomme.
- Gi bydelene insentiver for å tilby lokaler til unge gründere
- Styrke det regionale innovasjonssamarbeidet gjennom Regionalt innovasjonsprogram (RIP) for Oslo og Akerhus
- Stimulere til større utveksling mellom gründermiljøer i Oslo og utlandet.
- Styrke Oslos næringsutviklingsprogram slik at unge bedrifter kan få økt kompetanse til å utvikle forretningsmodellene sine.
- Styrke Oslos næringsutviklingsprogram slik at unge bedrifter kan få hjelp til å finne ny ledelse etter den første gründerfasen. Både til daglig drift og styreledelse.
- Arbeide for at en større andel av Innovasjon Norges midler går til bedrifter i Oslo.

Bærekraftig finansklunge

Både Oslo, Norge og verden trenger en finansnæring som fokuserer på at investeringene de gjør skal være bærekraftige. I Oslo finnes det gode forutsetninger for å danne en næringsklunge rundt bærekraftig investering. En næringsklunge for bærekraftig finans vil stimulere Oslos eget næringsliv, men også være et utstillingsvindu for verden når det gjelder bærekraftig finansiell virksomhet.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Stimulere til å bringe verdens finanskompetanse til Oslo
- Sørge for åpen flyt av kunnskap fra forskningssenteret til bedriftene i klyngen
- Sørge for at de mer kortsiktige investeringene, venturekapitalsektoren, også er representert i næringsklyngen

Flere Næringsklynger

Næringsklynger er strukturer hvor etablerte forskningsmiljøer, nyetableringer, utdanningsinstitusjoner og forskningsmiljøer jobber sammen for å utvikle nytt næringsliv. Oslo har blant annet forutsetninger for å bli en kompetanseregion innenfor miljøteknologi og utprøving av nye løsninger. Men det finnes også andre potensielle løsninger for klyngeløsninger i Osloområdet

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Legge til rette for flere og sterkere forskningsmiljøer i Osloregionen og stimulere til økt kunnskapsutveksling mellom disse og næringslivet.
- Stimulere til en "Nærings-kulturklynge" basert på kulturelle gründerhuber og samarbeid mellom kulturlivets organisasjoner. Dette vil være med på å videreutvikle Oslo som en attraktiv kultur, festival og utelivsby og dermed bidra positivt til resten av næringslivet og gjøre Oslo til en enda mer spennende og attraktiv by å bo i.

Offentlige innkjøp - Grønn suksess gjennom samarbeid

Oslo kommune kjøper inn for milliarder hvert eneste år. Dermed påvirker kommunens valg av innkjøp næringslivet i stor grad. Den politiske viljen til grønne innkjøp er tilstede, men i praksis har Oslo kommune fremdeles mange hindringer igjen før innovative innkjøp er normen, ikke unntaket. Miljøpartiet De Grønne ønsker å endre Oslo kommunes innkjøpsregler slik at de stimulerer til grønnere innkjøp - selv når det klimavennlige alternativet ikke er billigst. Målsettingen er at klimahensyn er et overordnet krav i Oslo kommune.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- At Oslo skal bli en foregangskommune for smarte og grønne innkjøpsordninger. Det er et krevende arbeid som krysser flere sektorgrenser. Men effektene av det vil styrke både for Oslos miljøatsing og for Oslos næringsliv og være verdifull kunnskap å dele med andre kommuner.
- At Oslo kommune i større grad skal benytte seg av metoden for såkalte innovative innkjøp. Det vil si at man presenterer behov for markedet og får forslag til løsninger før man legger ut en anbud. Da kan man oftest få bedre løsninger enn bestiller kunne tenkt ut selv. NHO har gode studier på denne metoden og mener at den er et godt virkemiddel for å stimulere gründere og grønne bedrifter.

Forskning og innovasjon

Oslo huser noen av Norges viktigste forskningsmiljøer, og er attraktivt for gründere. Dette gir en unik mulighet til å utvikle nye næringer og skape mer klimavennlige arbeidsplasser, særlig hvis kommunen legger til rette for det.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Etablere et utvidet inkubasjonssenter for bedrifter i oppstartsfasen med tilgang til billig regnskapsfører, hjelp til søknadsarbeid og juridisk assistanse. Tilrettelegge for økt samarbeid mellom skoler og forskningsmiljøer, blant annet ved å gi elevene mulighet til å reise på laboratoriebesøk og ha forskningsprosjekter på egen hånd.
- Være en aktiv forkjemper for at forskningsinstitusjoner i Oslo får den tekniske infrastrukturen de trenger.
- Bidra til samarbeidet mellom kommune og forskningsinstitusjoner gjennom jevnlig møter med både politisk ledelse og administrasjon.
- Gjøre alle kommunale data tilgjengelig for allmennheten under en fri lisens eller uten opphavsrettslig beskyttelse, såfremt det ikke går utover personvern eller rikets sikkerhet.
- Sikre god tilgang til fibernett for gründerbedrifter og forskningsinstitusjoner